

Кісельова Тетяна
*здобувачка третього (освітньо-наукового рівня) вищої
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г.Короленка
(науковий керівник – П. Кравченко)
(м. Полтава)*

ПОТЕНЦІАЛ І РИЗИКИ ІНТЕГРАЦІЇ ТРАНСГУМАНІСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ОСВІТНЮ СФЕРУ

Трансгуманістичні технології здавались багатьом дослідникам лише видумкою фантастів, проте з розвитком нейромереж та кібернетичних технологій в галузі імплантування трансгуманістичні технології стають реальністю майбутнього. Для окреслення поняття трансгуманістичної технології зазначимо, що трансгуманістичні технології – це технології спрямовані на покращення фізичних, розумових та емоційних можливостей людини з використанням науки та сучасних технологій з метою подолання природних обмежень людського організму. Метою нашої публікації є аналіз позитивних та негативних наслідків впровадження трансгуманістичних технологій в сферу освіти. Ми розглядатимемо цю тему з погляду етики та соціальної справедливості, оскільки трансгуманістичні технології такі як когнітивні покращення, штучні нейромережі та нанотехнології здатні радикально змінити освітній процес. Найцікавішими і найрадикальнішими трансгуманістичними технологіями для освіти є технології когнітивного покращення. Філософи трансгуманісти, такі як Р. Курцвел, Н. Бостром, К. Ворвік, К. Хейзл та А. Сандберг розглядають вплив цих технологій на покращення когнітивних функцій людини та звертають особливу увагу на етичні і правові наслідки еволюції цієї технології в житті суспільства.

Когнітивні покращення допомагають людині працювати з інформацією на всіх рівнях взаємодії з нею сприйняття, увага до відбору інформації, розуміння і використання цієї інформації для практичних завдань. Відповідно до цього чи є такі пристрої як слухові апарати і окуляри технологіями когнітивного покращення? Насправді трансгуманісти не вважають це основною метою когнітивних покращень і говорять що трансгуманістичні технології мають глибший сенс: «втручання, спрямоване на корекцію конкретної патології або дефекту когнітивної підсистеми, може бути охарактеризоване як терапевтичне. Покращення – це втручання, яке покращує підсистему в інший спосіб, ніж відновлення чогось зламаного або усунення конкретної дисфункції» (Бостром, Сандберг, 2009). Когнітивні ж покращення мають допомогти і посилювати функціонування загальних розумових здібностей, таких як концентрація уваги, швидкість запам'ятовування та критичне мислення. До традиційних засобів

когнітивного покращення ми відносимо освіту і навчання, тоді вчені трансгуманісти розглядають експериментальні генні терапії, нейронні імпланти та спеціальні препарати. Звичайно, що таке когнітивне покращення може надати швидкий і потужний результат, проте він містить в собі важливі етичні питання. Наскільки безпечні ці методи вдосконалення? Яка довгострокова перспектива трансгуманістичних втручання в когнітивну сферу людини? Чи будуть подолані правові аспекти щодо різних способів покращень? Насправді такі питання стосуються і традиційних форм когнітивного покращення, адже й: «освіта може покращити когнітивні навички та здібності, але вона також може створити фанатиків, догматиків, витончених сперечальників, вправних раціоналізаторів, цинічних маніпуляторів, а також принципових, упереджених, заплутаних або егоїстично розрахункових людей»(Бостром, Сандберг, 2009). Проте питання етичності нетрадиційних форм когнітивного покращення глибші. Когнітивне покращення в рамках трансгуманізму застосовує такі методи як генна терапія, нейронні імпланти, спеціальні препарати але ці всі технології знаходяться на етапах раннього експериментального дослідження. Ці технології будуть добре вивчені для більш безпечного використання, проте це займе більше часу адже когнітивні покращення мають мати в собі довгостроковий ефект. В разі успіху тестування цих технологій людство опиниться на роздоріжжі вибору впровадження цих технологій. Адже з одного боку неетично щоб ці технології залишалися доступними тільки для привілейованих верств населення, а з іншої сторони неетично позбавляти людей їх права вибору щодо застосування подібних технологій. Якщо з питанням доступності може впоратися державна регуляція яка субсидуватиме доступ до цих технологій так само як сьогодні підтримує рівний доступ до освіти, то з питанням добровільності все не так легко. Адже суспільство і роботодавці будуть зацікавлені в тому щоб людина погодилась на подібні втручання для підвищення своєї продуктивності. Врешті-решт сучасні люди теж переживають такий суспільний тиск, більшість з нас вимушена користуватися смартфонами і домашнім інтернетом не особисто для себе, а для того щоб бути конкурентоспроможним на ринку праці. Так само може модифікуватися освіта моделюючи нові навчальні програми лише для тих хто пройшов процедури когнітивного покращення. Насправді питання інтеграції трансгуманістичних технологій в освітню сферу може бути простим лише в застосуванні штучного інтелекту, а в питанні когнітивних покращень існує безліч ризиків які стосуються низки етичних питань. Якщо певні суспільні групи за допомогою покращених когнітивних здібностей отримають нові переваги в освіті, в працевлаштуванні це підірве і так слабку соціальну справедливість, посилить соціальну напругу і нерівність. Тому проекти які вже зараз тестують фармакологічні способи покращити розумові можливості людини повинні бути підзвітними правовому регулюванню і загальноприйнятим нормам людської

моралі. Регулювання впровадження трансгуманістичних технологій повинно бути чітким і захищати права людей на їх використання та не використання: «щоб якнайкраще використати нові можливості, суспільство потребує культури поліпшення, з нормами, структурами підтримки і неспеціалізованим розумінням поліпшення, яке вписує його в основний культурний контекст. Споживачі також потребують кращої інформації про ризики та переваги підсилювачів, що свідчить про необхідність достовірної інформації для споживачів та проведення додаткових досліджень для визначення безпечності та ефективності»(Бостром, Сандберг, 2009).

Трансгуманістичні технології вже почали процес інтеграції в систему освіти, це надзвичайно складний і багатогранний процес, який разом з користю несе в собі низку ризиків. Технології покращення когнітивної сфери людини такі як нейронні імпланти, фармакологічні засоби та генна терапія здатні допомогти людині розширити свою увагу і пам'ять та покращити процеси аналізування інформації. Завдяки цьому існує ймовірність що в студентів відбудеться підвищення інтелектуальних здібностей завдяки чому вони якісніше розумітимуть навчальний матеріал. Метою когнітивних покращень для трансгуманістів є ускладнення мозкових функції людини для покращення її інтелекту для нових проривів в використанні технології для наступних модифікацій людини. Можливо в майбутньому когнітивні покращення зможуть кардинально змінити наше розуміння того які розумові можливості має людина. Проте ці технології мають впроваджуватися з оглядом на етичні питання щодо справедливості доступу, добровільності та безпеки людини та суспільства.

Важливо щоб для забезпечення безпечної і корисної інтеграції трансгуманістичних технологій в освіту впроваджувати регуляторні механізми для дотримання етичних і моральних цінностей людства. Трансгуманістичні технології в освіті мають пропагандувати «культуру поліпшення» яка буде критично оцінювати будь-яке втручання в організм людини. Людина яка вирішить випробувати чи використовувати трансгуманістичні технології буде проінформована про ризики та переваги таких технологій, та розумітиме чіткі можливості їх використання в рамках загальноприйнятих моральних норм. Адже тільки в умовах поєднання технологічного прогресу з етичними принципами можна буде реалізувати потенціал трансгуманістичних технологій на благо людства та освітньої сфери.

Список використаних джерел :

1. Бостром Н. Трансгуманістичні цінності, 2003. URL: <https://nickbostrom.com/ethics/values>
2. Бостром Н., Сандберг А. Покращення когнітивних здібностей: Методи, етика, регуляторні виклики, 2009. URL: <https://nickbostrom.com/cognitive.pdf>

3. Гопкінс П. Енциклопедія прикладної етики. *Трансгуманізм*. 2012. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B978012373932200243X>

Коваль Катерина

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – О. Кудря)
(м. Полтава)*

БІСЕРНЕ МИСТЕЦТВО В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ПОЄДНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ТА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Бісерне мистецтво має глибоке коріння в українській культурі, символізуючи не лише майстерність рук, але й духовне багатство нації. Сьогодні, в епоху технологічного прогресу і швидкої зміни тенденцій, інтерес молоді до традиційних ремесел знову набирає популярність. У цій статті ми розглянемо, як бісерне мистецтво інтегрується в життя молодого покоління, зберігаючи традиції та водночас створюючи нові тренди.

Бісероплетіння – це різновид декоративно-ужиткового мистецтва, який бере початок ще в доісторичні часи, коли перші намистини робили з природних матеріалів: каменів, кісток, мушель. Його історія налічує майже 6 тисяч років, проте, справжній розквіт бісероплетіння розпочався з розвитком скловиробництва, коли стало можливим виготовляти скляні намистини.

В Україні бісероплетіння стало дещо популярним у період Київської Русі, коли його використовували для прикрашання одягу, взуття, ритуальних предметів та оздоблення ікон. Українські майстрині створювали складні візерунки, що передавалися з покоління в покоління. Бісерні вироби мали як естетичне, так і сакральне значення, відображаючи соціальний статус та духовну культуру носія.

Традиції бісерного рукоділля та асортимент прикрас, характерних для різних регіонів України, вивчали численні науковці й етнографи. Ця тематика відображена у працях таких дослідників, як Є. Антонович, О. Вірко, Н. Кардаш [3], С. Павх [4], О. Федорчук та інших.

Бісер у народному мистецтві часто використовувався для передачі національних символів і традиційних орнаментів. В Україні бісерні візерунки мали глибокі символічні значення. Наприклад, орнаменти з рослинними або геометричними мотивами відображали космогонічні уявлення наших предків, передавали енергію природи та були оберегами [2].